



# AFET SONRASI EĞİTİM PSİKOLOJİSİ VE REHBERLİK RAPORU



# **AFET SONRASI EĞİTİM PSİKOLOJİSİ VE REHBERLİK ÇALIŞTAYI**

## **RAPORU**

**Mart 2024**

**MALATYA**

# AFET SONRASI EĞİTİM PSİKOLOJİSİ VE REHBERLİK ÇALIŞTAYI RAPORU

BİLSAM Yayınları: 60  
Araştırma Raporları: 17

**Yayın Koordinatörü**  
Sedat ÇAPKIN

**Editörler**  
Doç. Dr. Necati ÇOBANOĞLU  
Dr. Öğr. Üyesi Süleyman EKİCİ

**Raportörler:**  
Arş. Gör. Mehmet Emin GÜVEN  
Arş. Gör. Dr. Fatih TEKİN

**Tashih**  
Doç. Dr. Aydın AKTAŞ

**Mizanpaj**  
Arş. Gör. Mehmet Emin GÜVEN

**Kapak Tasarım**  
Esmanur ERDURAN

**ISBN: 978-605-60825-7-3**

**Yayıncı Sertifika No: 26127**

**Baskı**  
e-kitap

**BİLSAM Yayınları**

Büyük Hüseyinbey Mah. Şehit Abdulvahap Akkoç Sok. No: 6 Battalgazi MALATYA  
Web: [www.bilsam.org](http://www.bilsam.org) E-mail: [bilgi@bilsam.org](mailto:bilgi@bilsam.org)

**BİLSAM Yayınları 2024**

Her hakkı mahfuzdur. BİLSAM'dan izin almak veya kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

## **ÇALIŞTAY KURULLARI**

### **Çalıştay Başkanı**

Prof. Dr. Emin ÇELEBİ

### **Çalıştay Yürütme Kurulu**

Doç. Dr. Necati ÇOBANOĞLU

Doç. Dr. Mehmet SAĞLAM

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman EKİCİ

### **Çalıştay Danışma Kurulu**

Prof. Dr. Ahmet KARA

Prof. Dr. İlhan İÇEN

Prof. Dr. Ekrem ATALAN

Prof. Dr. İlhan GEÇİT

Prof. Dr. Cemil ORUÇ

Prof. Dr. Mehmet ÖNAL

Prof. Dr. Selahaddin BAKAN

Prof. Dr. Oğuzhan GÖKTOLGA

Prof. Dr. Gökhan TUNCEL

Doç. Dr. Eyüp İZCİ

Doç. Dr. Ahmet KÜÇÜK

Doç. Dr. Hasan YILMAZ

Doç. Dr. Murat SEZİK

Doç. Dr. Aydın AKTAŞ

### **Raportörler**

Arş. Gör. Dr. Fatih TEKİN

Arş. Gör. Mehmet Emin GÜVEN

## İçindekiler

|  |    |
|--|----|
| Çalıştay Kurulları.....  | 4  |
| Tablolar Listesi .....   | 6  |
| Çalıştay Katılımcı Listesi.....  | 7  |
| Takdim .....   | 8  |
| Önsöz .....  | 10 |
| Giriş .....  | 12 |
| 1. Deprem Sonrası Malatya İline Ait Veriler .....  | 13 |
| 2. Deprem Sonrası Psikolojik İlk Yardım Sürecinin Değerlendirilmesi .....  | 19 |
| 3. Okullarda Psikososyal Desteğin Planlanma Sürecinin Değerlendirilmesi .....                                    | 21 |
| 4. Afet Sonrası Çocuk Ruh Sağlığını Koruma Çalışmaları ve Çocuklarla Etkileşim Sürecinin Değerlendirilmesi ..... | 24 |
| 5. Depremden Sonra Okula Dönüş Sürecinin Değerlendirilmesi.....  | 27 |
| 6. Deprem Sonrası Çocuklarda Psikolojik İyi Oluş Sürecinin Değerlendirilmesi .....                               | 29 |
| 7. Afet Sonrası Toparlanma Durumunun Değerlendirilmesi .....   | 31 |
| 8. Deprem Sonrası Akademik Başarı/sızlık Durumunun Değerlendirilmesi .....                                       | 34 |
| 9. Genel Değerlendirme ve Sonuç.....   | 36 |

## Tablolar Listesi

|   |           |
|---|-----------|
| <b>Tablo 1.</b> Depremden Etkilenen İnsan ve Bina Sayısı.....   | <b>13</b> |
| <b>Tablo 2.</b> Deprem Sonrası Bölgeden ve Malatya'dan Ayrılan İnsan Sayısı.....  | <b>13</b> |
| <b>Tablo 3.</b> Deprem Sonrası Geçici ve Kalıcı Barınma Yerlerine Dair Veriler.....   | <b>14</b> |
| <b>Tablo 4.</b> Malatya İli Eğitim İstatistikleri.....  | <b>15</b> |
| <b>Tablo 5.</b> Deprem Öncesi ve Sonrası Malatya'daki Sağlık Kuruluşlarının Ruh Sağlığı ve Hastalıkları İstatistikleri.....                           | <b>16</b> |
| <b>Tablo 6.</b> 6 Şubat 2023- 6 Şubat 2024 Döneminde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın Malatya'da Yürüttüğü Psikososyal Destek Çalışmaları ..... | <b>17</b> |
| <b>Tablo 7.</b> 6 Şubat 2023- 6 Şubat 2024 Döneminde Milli Eğitim Bakanlığı'nın Malatya'da Yürüttüğü Psikososyal Destek Çalışmaları.....              | <b>17</b> |

### Çalıştay Katılımcı Listesi

|                               |                            |                               |
|-------------------------------|----------------------------|-------------------------------|
| Doç. Dr. Necati ÇOBANOĞLU     | İnönü Üniversitesi         | Öğretim Üyesi                 |
| Dr. Öğr. Üyesi Süleyman EKİCİ | İnönü Üniversitesi         | Öğretim Üyesi                 |
| Beril BARAN                   | Malatya Yaşam Derneği      | Psikolog                      |
| Melike Nimet SARIN            | Malatya Yaşam Derneği      | Psikolog                      |
| Hacer ATALAN                  | Özel Danışmanlık Bürosu    | Psikolog                      |
| Kübra ÖZARSLAN                | Kâhta İ.H. Ortaokulu       | Psikolojik Danışman ve Rehber |
| Oylum ÖZGÜL                   | Zübeyde Hanım Anaokulu     | Psikolojik Danışman ve Rehber |
| Betül Doğan ÇEVİRGEN          | Mehmet Akif İlkokulu       | Psikolojik Danışman ve Rehber |
| Kadir ŞAHİN                   | Doğuşehir Fen Lisesi       | Psikolojik Danışman ve Rehber |
| Mehmet Emin GÜVEN             | İnönü Üniversitesi         | Araştırma Görevlisi           |
| Fatih TEKİN                   | İnönü Üniversitesi         | Araştırma Görevlisi           |
| Serkan ALTUNTAŞ               | Hidayet Ortaokulu          | Psikolojik Danışman ve Rehber |
| Hulusi GENÇ                   | Rıdvan Mertöz Ortaokulu    | Psikolojik Danışman ve Rehber |
| Mesut AŞIK                    | Battalgazi Ram             | Psikolojik Danışman ve Rehber |
| Murat ŞAHİN                   | Gündüzbey Anadolu Lisesi   | Psikolojik Danışman ve Rehber |
| Mücahit ŞAHİNTÜRK             | Yusuf Kenan Anadolu Lisesi | Psikolojik Danışman ve Rehber |
| Demet CEYHAN                  | Yusuf Kenan Anadolu Lisesi | Psikolojik Danışman ve Rehber |

## **Takdim**

Depremler, sadece fiziksel yapıları değil, başta çocuklar ve gençler olmak üzere insanların psikolojisini de derinden etkileyen travmatik olaylardır. Deprem gibi büyük bir doğal afetin ardından çocuklar ve gençler, kaygı, korku, üzüntü gibi duygusal tepkiler gösterebilirler. Öğrencilerin bu süreçte sağlıklı bir şekilde iyileşebilmeleri için okulların ve eğitimcilerin önemli bir rolü bulunmaktadır. Okullar, öğrencilere güvenli bir ortam sunarak, rutinlerini yeniden kazanmalarına ve normale dönmelerine yardımcı olabilir. Eğitimciler ve okul yönetimleri, öğrencilere yönelik psikososyal destek programları geliştirerek, çocukların ve gençlerin yaşadıkları travmayı işlemelerine ve duygusal olarak toparlanmalarına yardımcı olabilirler.

Depremin psikolojik etkileriyle başa çıkmak için öğrencilere yönelik yapılan çalışmalar, onların akademik başarılarını ve genel yaşam kalitelerini doğrudan etkileyebilir. Bu nedenle, afet sonrası psikolojik müdahale ve desteklerin, eğitim süreçlerine entegre edilmesi büyük önem taşır. Okulların, öğrencilerin ruh sağlığını destekleyici politikalar geliştirmesi ve bu politikaları sürekli olarak gözden geçirmesi gerekmektedir. Bu yaklaşımlar, öğrencilerin afetle başa çıkma yeteneklerini artırırken, aynı zamanda onları gelecekteki zorluklara karşı daha dirençli hale getirebilir.

Kahramanmaraş merkezli meydana gelen ve tüm yurttaki yankıları hissedilen yıkıcı depremler sonrası gerçekleştirilen "Afet Sonrası Eğitim Psikolojisi ve Rehberlik Çalıştayı"nın raporunu içermektedir. Depremin acı izlerini toplumumuzun hafızasında derinlemesine bıraktığı bu dönemde, afetten en çok etkilenen bireylerin başında gelen çocuklarımız ve gençlerimiz üzerindeki psikolojik etkileri ele almak, bu etkilere yönelik müdahaleleri şekillendirmek ve eğitim süreçlerini desteklemek amacıyla düzenlenen bu çalıştay, alanında uzman birçok değerli bilim insanını bir araya getirmiştir.

Bilindiği gibi, bu depremler şehrimiz Malatya başta olmak üzere birçok ili etkilemiş, binlerce insanımız hayatını kaybetmiş ve yüz binlercesi yaralanmıştır. Depremler sadece fiziksel yapıları değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel ve özellikle de psikolojik dengeleri de derinden sarsmıştır. Bu çalıştay, deprem sonrası eğitim psikolojisi ve rehberlik konularında uzman akademisyenler, psikologlar, psikolojik danışman/rehber öğretmenler ve eğitimcileri bir araya getirerek, sahadan edindiğimiz bilgilerle bilimsel ve



uygulamalı çözümler üretmek için öğrencilerin yaşadıkları psikolojik durumlar ile atılması gereken adımları ortaya koymaya çalışmaktadır.

Deprem bölgesindeki öğrenciler başta olmak üzere tüm bireylerin yaşadıkları psikolojik travmaları hafifletmek ve bu travmaların eğitim üzerindeki etkilerini azaltmak için stratejiler geliştirmektir. Katılımcılarımız, deprem sonrası psikolojik ilk yardım, okullarda psikososyal desteğin planlanması, çocuk ruh sağlığının korunması ve afet sonrası toparlanma gibi konuları ele almışlardır. Bu raporda çalıştay süresince gerçekleştirilen sunumlar, tartışmalar ve ortaya çıkan sonuçlar detaylı bir şekilde yer almaktadır. Çalışmalar, özellikle afet sonrası ruh sağlığını koruma, eğitimde psikososyal desteğin artırılması, kriz anlarında rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin optimizasyonu gibi kritik konularda bilgi ve deneyim paylaşımı yapılmasını sağlamıştır.

Bu bağlamda, çalıştayın ülkemizdeki afet psikolojisi ve eğitim alanında mütevazı bir adım olarak görüyor, emekleri ve katkıları için tüm katılımcılarımıza şükranlarımı sunuyorum. Hep birlikte, bu zorlu süreçte toplum olarak daha güçlü ve bilinçli bir şekilde ilerlemek için gerekli adımları atacağımıza inanıyorum.

Bu çalışmanın, afet yönetimi ve psikolojik müdahaleler konusunda yol gösterici olmasını ve ileride meydana gelebilecek afetlerde kullanılacak stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunmasını temenni ediyoruz. BİLSAM İbn-i Haldun Araştırmalar Merkezi tarafından düzenlenen bu çalışmaya katılma fedakârlığında bulunarak katkı veren tüm katılımcılara, çalıştay yürütme kurulunda yer alan değerli hocalarımıza, bütün verileri titiz bir biçimde yazıya dökerek rapor metnini hazırlayan raportörlere hassaten teşekkür ediyorum. Hazırlanan bu raporun ilimize, eğitim camiasına bir nebze de olsa katkı sunması temennisiyle...

Prof. Dr. Emin ÇELEBİ  
BİLSAM Yönetim Kurulu Başkanı

## Önsöz

Afetler, doğaları gereği, derin ve kalıcı etkilere sahip olaylardır; bu etkiler yalnızca fiziksel yapıları değil, toplumların ruh sağlığını da sarsar. 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli meydana gelen depremler, Malatya başta olmak üzere geniş bir coğrafyada ciddi yıkımlara yol açmıştır. Bu olaylar, öğrencilerin ve öğretmenlerin travma ile başa çıkma süreçlerinde önemli zorluklar yaşanmasına neden olmuş ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin aciliyetini ve zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. İşte bu bağlamda, BİLSAM tarafından düzenlenen "Afet Sonrası Eğitim Psikolojisi ve Rehberlik Çalıştayı" büyük bir önem taşımaktadır. Raporumuz, deprem sonrası eğitim psikolojisine odaklanarak, öğrenci ve öğretmenlerin karşılaştığı zorlukları, sunulan rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin etkinliğini değerlendirmekte ve bu süreçlerde karşılaşılan başlıca sorunlara çözüm önerileri sunmaktadır. Çalıştayın amacı, depremin eğitim üzerindeki uzun vadeli etkilerini hafifletmek, afet sonrası toplumun psikolojik iyileşmesine katkıda bulunacak stratejiler geliştirmek ve elde edilen bulguları kamuoyu ile paylaşmaktır.

Depremin yıkıcı etkisini bizzat yaşamış, kendileri de birer depremzede olan Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmenler bu çalıştayın ana katılımcıdır. İnönü Üniversitesi öğretim üyelerinin moderatörlüğünde psikolojik danışman/rehber öğretmenler hem kendi yaşadıkları deprem tecrübesinden hem de aldıkları eğitim ve uzmanlık alanları ile mesleki tecrübeleri ışığında afet sonrasında öğrencilere yönelik değerlendirmelerde bulunmuştur. Çalıştayda deprem sonrası psikolojik ilk yardım süreci, okullarda psikososyal desteğin planlanma süreci, afet sonrası çocuk ruh sağlığını koruma çalışmaları ve çocuklarla etkileşim süreci, depremden sonra okula dönüş süreci, deprem sonrası çocuklarda psikolojik iyi oluş süreci, afet sonrası toparlanma süreci ve deprem sonrası akademik başarı/sızlık durumu vb. konu başlıkları ele alınmıştır. Bu çalıştay ile ortaya konan çaba, şehrin eğitim altyapısının iyileştirilmesi ve depremin getirdiği sorunların üstesinden gelinmesi yönünde önemli bir adım niteliğindedir.

Ortak aklın ve müşterek çabaların bizleri daha iyi sonuçlara götüreceğine olan inancımızla sorunlarımızı birlikte tespit etmek, çözüm yollarımızı birlikte bulmak ve geleceğimizi birlikte planlamak adına yapılan bu çalıştayın önemli bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz. Çalıştayın tasarlanmasında önemli katkıları olan Prof. Dr. Gökhan TUNCEL'e, çalıştayın planlanması ve uygulanmasında birlikte çalıştığımız Dr.

Öğr. Üyesi Süleyman EKİCİ ile çalıştay raporlarının tutulmasında verdikleri emekten dolayı Arş. Gör. Mehmet Emin GÜVEN ile Arş. Gör. Dr. Fatih TEKİN'e ayrıca çalıştayın tüm aşamalarında desteklerini esirgemeyen BİLSAM Yönetim Kurulu ve personeline ve deneyimlerini ve uzmanlıklarını paylaşarak çalıştaya zenginlik katan değerli katılımcılara derin minnettarlığımızı ifade ediyoruz.

Doç. Dr. Necati ÇOBANOĞLU  
Çalıştay Yürütme Kurulu Başkanı

## **Giriş**

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli 7.7 ve 7.6 büyüklüğünde aynı gün içerisinde iki büyük deprem yaşanmıştır. Yaşanan bu depremler içinde Malatya'nın da bulunduğu dört il başta olmak üzere on bir ilin içinde bulunduğu geniş bir alanı etkilemiştir. Depremden etkilenen yerleşim yerlerinde insan ve toplum hayatına dair birçok sorun ortaya çıkmıştır.

6 Şubat depremleri on binlerce insanın vefatına ve yaralanmasına neden olan büyük bir yıkımı beraberinde getirmiştir. Depremler yerleşim yerlerindeki fiziki yapılanma başta olmak üzere ekonomik, kültürel ve sosyal hayatta birçok önemli soruna sebebiyet vermiştir. Deprem bölgesindeki insanların yaşadığı travma yaşanan psikolojik sorunları artırmıştır. Deprem sonrası insanların yaşadığı sorunlar depremin toplumsal etkileri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda depremden en çok etkilenen dört ilden biri olan Malatya'da genel olarak tüm bireylerin özelde ise öğrencilerin psikolojik durumlarına dair kapsamlı akademik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

BİLSAM tarafından düzenlenen Afet Sonrası Eğitim Psikolojisi ve Rehberlik Çalıştayı Malatya'daki öğrencilerin deprem sonrasında yaşadığı rehberlik ve psikolojik danışmanlıkla ilişkili sorunların tespitini ve bu sorunların çözümü veya etkilerinin azaltılması hususunda yapılması gerekenleri ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Çalıştayda yaşanan depremler sonrası psikolojik ilk yardım, okullarda psikososyal desteğin planlanması, afet sonrası çocuk ruh sağlığını koruma ve çocuklarla etkileşim, depremden sonra okula dönüş, deprem sonrası çocuklarda psikolojik iyi oluş, afet sonrası toparlanma gücü, afet sonrası akademik başarı durumuna dair sorunlar ve çözüm önerileri ele alınmıştır.

## 1. Deprem Sonrası Malatya İline Ait Veriler

6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan depremlerin psikolojik etkisinin daha iyi anlaşılabilmesi için depremin neden olduğu olumsuzlukları gösteren verilere ihtiyaç duyulacaktır. Bu kapsamda depremin Malatya üzerindeki fiziki ve sosyal etkilerini gösteren verilerden bazıları hazırlanan tablolar aracılığıyla aşağıda verilmektedir.

**Tablo 1. Depremden Etkilenen İnsan ve Bina Sayısı**

|  | Türkiye      |                     |                           | Malatya     |                   |                 |
|--|--------------|---------------------|---------------------------|-------------|-------------------|-----------------|
| Depremlerdeki Vefat Sayısı             | 50.399       |                     |                           | 1.237       |                   |                 |
| Depremlerdeki Yaralı Sayısı            | 115.000      |                     |                           | 6.444       |                   |                 |
| Malatya                                |              |                     |                           |             |                   |                 |
| <b>Konut Hasar Durumu</b>              | <b>Yıkık</b> | <b>Acil Yıkılan</b> | <b>Ağır</b>               | <b>Orta</b> | <b>Az Hasarlı</b> | <b>Hasarsız</b> |
| Bina Sayısı                            | 5.650        | 1.843               | 36.306                    | 2.532       | 53.895            | 65.519          |
| Bağımsız Bölüm Sayısı                  | 14.495       | 9.004               | 85.535                    | 21.911      | 169.899           | 115.120         |
| <b>Depremden Etkilenen Bina Sayısı</b> | 178.987      |                     | <b>Hasarlı Bina Oranı</b> |             |                   | %27             |

Tablo 1’de görüleceği üzere 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan depremlerde Malatya’da 1.237 kişi vefat etmiş, 6.444 kişi de yaralanmıştır. Çoğu yıkık veya ağır hasarlı olmak üzere 170.000’in üzerinde binanın etkilendiği depremler sonrasında Malatya nüfusunun yaklaşık üçte biri (320.000 kişi) şehirden geçici veya kalıcı olarak ayrılmış, bu ayrılmanın yüzde kaçının geçici, kaçının ise kalıcı olabileceğini bu günden kestirmek zordur.

**Tablo 2. Deprem Sonrası Bölgeden ve Malatya’dan Ayrılan İnsan Sayısı**

|                | Toplam Nüfus 2023 | Türk Vatandaşı | Yabancı Uruklu | Mart 2023 Tahliye Edilen Kişi Sayısı | Ayrılanların Toplam Nüfusa Oranı % |
|----------------|-------------------|----------------|----------------|--------------------------------------|------------------------------------|
| Türkiye        | 90.135.224        | 85.279.558     | 4.855.671      | 3.300.000                            | 3,5                                |
| Deprem Bölgesi | 15.789.358        | 14.013.196     | 1.771.194      | 2.465.122                            | 15,61                              |
| Malatya        | 845.340           | 812.580        | 32.760         | 320.100                              | 37,87                              |

Tablo 2’de görüldüğü üzere depremden etkilenen Adıyaman, Kahramanmaraş, Hatay gibi şehirler başta olmak üzere deprem bölgesinde yaşayan üç milyonu aşkın bir nüfus depremden etkilenmeyen veya az etkilenen yakın şehirler ile ülkenin farklı

bölgelerine dağılmıştır. Malatyalılar ise ulaşımı kolay en yakın şehir olması dolayısıyla Elazığ başta olmak üzere Ankara, Kayseri, Sivas gibi birçok şehre göç etmiştir. Bu kapsamda deprem sonrasında elli bini aşkın bir nüfus Malatya'dan ayrılarak Baskil İlçesi başta olmak üzere Elazığ şehir merkezinde yaşamını sürdürmek durumunda kalmıştır<sup>4</sup>. Bu insanlardan bir kısmı Malatya'yı bütünüyle terk etmemiş kalacak yer bulamaması, kiraların çok yüksek olması, şehirde ticari ve sosyal hayatın istenen seviyede olamaması ve deprem korkusu nedeniyle Elazığ'dan Malatya'ya gidiş geliş yapmaya başlamıştır. Bu durum bir taraftan Malatya'daki hizmet bekleyen insan sayısını azaltması dolayısıyla kamu kurumlarına yönelen baskıyı azaltıcı bir etki yaparken diğer taraftan şehrin ticari ve sosyal hayatındaki normalleşme sürecini olumsuz yönde etkilemiştir.

**Tablo 3. Deprem Sonrası Geçici ve Kalıcı Barınma Yerlerine Dair Veriler**

|   |        |   |         |
|---|--------|---|---------|
| Kurulan Çadır Sayısı (Nisan 2023)                             | 62.809 | Konteyner Kent Sayısı                       | 74      |
| Konteyner Sayısı (Aralık 2023)                                | 30.600 | Kırsaldaki Bireysel Konteyner               | 7.421   |
| Konteynerde Yaşayan Aile Sayısı                               | 32.179 | Konteynerde Yaşayan Nüfus                   | 116.727 |
| TOKİ'nin İnşa Edeceği Deprem Konutu Sayısı                    | 31.019 | TOKİ İnşasına Başlanan Deprem Konutu Sayısı | 14.338  |
| Mart 2024'te Teslim Edilecek TOKİ Toplam Deprem Konutu Sayısı | 4.225  | İnşa Edilecek Köy Evi Sayısı                | 7.550   |

Tablo 3'te görüleceği üzere depremin hemen sonrasında insanların barınma ihtiyacını karşılamak için çadırlar kurulmuştur. Depremden bir iki ay sonra ilde kurulan çadır sayısı 60.000'i aşmıştır. Çadır geçici süreliğine barınma ihtiyacını karşılasa da, çadırların uzun süreli barınma ihtiyacını sağlaması mümkün olmamıştır. Bu kapsamda kalıcı konutlar yapılana kadar çadırla kıyaslandığında barınma için daha uygun olduğu düşünülen konteyner kurulmuştur. 32.179 aile ve 116.727 kişi şehrin muhtelif bölgelerinde kurulan 74 ayrı konteyner kentte yaşamını sürdürmüştür. Şehirde devletin TOKİ üzerinden inşa ettiği ve edeceği konut sayılarına bakıldığında insanların uzun bir süre daha yaşamını kurulan konteyner kentlerde sürdürmeye devam edeceği anlaşılmaktadır.

**Tablo 4. Malatya İli Eğitim İstatistikleri**

| Öğrenci Sayısı  | Ocak 2023   | Mart 2023    | Ocak- Mart Fark | Aralık 2023       | Ocak- Aralık Fark |
|---|-------------|--------------|-----------------|-------------------|-------------------|
|   |             | 181.397      | 141.410         | -39.987           | 153.399           |
|   | Ocak 2023   |              | Aralık 2023     | Ocak- Aralık Fark |                   |
| Okul (Bina) Sayısı  | 485         |              | 419             | -66               |                   |
| Okul Hasar Durumu   | Yıkık       | Ağır Hasarlı | Orta Hasarlı    | Az Hasarlı        | Hasarsız          |
|   | 2           | 46           | 18              | 210               | 209               |
| İkili Eğitim Yapılan Okul Sayısı                                | 158         |              |                 |                   |                   |
|   | Ocak 2023   |              | Aralık 2023     | Fark              |                   |
| Özel Okul   | 121         |              | 126             | -5                |                   |
| Özel Kurum  | 248         |              | 228             | -20               |                   |
| Özel Okul ve Kurum Toplamı                                      | 369         |              | -               | -                 |                   |
| Öğretmen Sayısı   | Okul Öncesi | İlkokul      | Ortaokul        | Lise              | Toplam            |
| Aralık 2022   | 888         | 3.090        | 4.312           | 4.840             | 13.130            |
| Aralık 2023   | 355         | 3.019        | 3.245           | 3.645             | 10.264            |
| Mart 2023 İtibariyle Kaydını Başka Şehre Aldıran Öğrenci Sayısı |             |              |                 | 39.987            |                   |

Deprem sonrasında şehirden büyük bir nüfus çıkışı olmasına karşın Nisan 2023 sonrasında şehre hızlı bir dönüş yaşanmıştır. Bu kapsamda Tablo 4'te verilen eğitim istatistiklerinde görüleceği üzere depremin üzerinden yaklaşık bir yıl geçmesine rağmen geri dönmeyen öğrenci sayısı toplam öğrenci sayısının %20'nin altında kalmıştır. Deprem sonrasında toplam okul sayısında 66 adet azalma olmuştur. Deprem sonrasında şehirdeki öğretmen sayısı yaklaşık 3.000 azalmıştır. Sayısal verilere bakıldığında okul, öğretmen ve öğrenci kayıplarının belli bir düzeyde kaldığı düşünülmektedir. Ancak bu kayıpların şehirdeki eğitim faaliyetleri sürecine çok büyük olumsuz etkisi olduğu, yaşanan sorunlardan ve çalıştay kapsamında dile getirilen sorunlardan net bir şekilde anlaşılmaktadır.

**Tablo 5. Deprem Öncesi ve Sonrası Malatya'daki Sağlık Kuruluşlarının Ruh Sağlığı ve Hastalıkları İstatistikleri**

| Hastalık Türü              | 06.02.2022-06.02.2023<br>Dönemi Hasta Sayısı |       | 06.02.2023 -<br>06.02.2024<br>Dönemi<br>Hasta Sayısı |       | Dönem<br>Farkı |
|----------------------------|--|-------|--|-------|----------------|
|                            | Poliklinik                                   | Yatan | Poliklinik   | Yatan |                |
| Erişkin Ruh Sağlığı        | 116.112                                      | 1.056 | 76.648   | 203   |                |
|                            | 117.168                                      |       | 76.851   |       | -%34           |
| Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı | 25.974                                       |       | 11.325   |       | -%56           |
| AMATEM                     | 3.053  |       | 1.761  |       | -%42           |

**Kaynak:** Malatya İl Sağlık Müdürlüğü Kamu Hastaneleri Hizmetleri Başkanlığı

Deprem öncesi ve sonrası arasında, özellikle Erişkin Ruh Sağlığı ve Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı alanlarında önemli düşüşler görülüyor. Bu düşüşler, deprem sonrasında bireylerin daha öncelikli olan beslenme, sağlık ve barınma ihtiyaçlarından veya hizmetlere erişimde yaşanan değişikliklerden kaynaklanıyor olabilir. Yatan hasta sayılarında belirgin azalmalar, poliklinik hizmetlerinin çeşitli sebeplerden dolayı verilememesi veya hastaların ikametgâhlarının değişmesi sonucunda hastaneye ulaşabilme imkânlarının azalması gibi nedenlerle açıklanabilir. Malatya'da Sağlık bakanlığı Battalgazi Devlet Hastanesi'nde deprem travması yaşayan vatandaşlara destek için "Kriz Psiko Destek Birimi" kurulmuştur.

Tablo 6'daki verilere göre, 21 yetişkin ve 20 çocuk bireysel görüşme alanı oluşturulmuştur. Psikososyal destek olarak 35.534 çocuk, 253.306 kişi ve 58.131 hane çeşitli hizmetlerden faydalanmıştır. 1.521 il dışından gelen görevli hizmet sunumunda yer almış, 103.774 sosyal iyileştirme faaliyeti yürütülmüş, 6.006 saha çalışanı psikodestek alırken, 1.880 yakın kaybı yaşayan aile özel destek hizmetlerinden faydalanmıştır. Bu veriler, toplumun farklı kesimlerine yönelik psikososyal destek programlarının uygulandığını ortaya koymaktadır.



**Tablo 6. 6 Şubat 2023- 6 Şubat 2024 Döneminde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın Malatya'da Yürüttüğü Psikososyal Destek Çalışmaları**

|   |         |
|---|---------|
| Psikososyal Destek Bireysel Görüşme Alanı Sayısı                          | 21      |
| Psikososyal Destek Çocuk Görüşme Alanı Sayısı                             | 20      |
| Hizmet Verilen Çocuk Sayısı   | 35.534  |
| İl Dışından Gelen Görevli Sayısı  | 1.521   |
| Hizmet Verilen Hane Sayısı  | 58.131  |
| Hizmet Verilen Kişi Sayısı  | 253.306 |
| Sosyal İyileştirme Kapsamında Yürütülen Faliyet Sayısı                    | 103.774 |
| Saha Çalışanlarına Verilen Psikodestek Hizmetinden Yararlanan Kişi Sayısı | 6.006   |
| Yakın Kaybı Yaşayan Ailelere Verilen Destekten Yararlanan Kişi Sayısı     | 1.880   |

**Kaynak:** <https://www.aile.gov.tr/malatya>

Tablo 7'de Malatya Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından yürütülen rehberlik ve psikososyal destek faaliyetlerini görülmektedir. Toplamda 419'u Malatya'da çalışan ve 681 il dışından gelen rehber öğretmen ile bu bölgedeki eğitim sistemine destek sağlanmıştır. Rehber öğretmenler, 6.936 bireysel görüşme gerçekleştirmiş ve 24.382 öğrenciyi kapsayan grup çalışmaları düzenlemişler. Ayrıca, 5.473 doküman paylaşılmış ve 1.740 öğrenci çeşitli nedenlerle sevk edilmiş veya yönlendirilmiştir.

**Tablo 7. 6 Şubat 2023- 6 Şubat 2024 Döneminde Milli Eğitim Bakanlığı'nın Malatya'da Yürüttüğü Psikososyal Destek Çalışmaları**

|   |        |
|---|--------|
| İl Milli Eğitim Müdürlüğünde Görevli Rehber Öğretmen Sayısı | 419    |
| İl Dışından Gelen Rehber Öğretmen Sayısı                    | 681    |
| Yapılan Bireysel Görüşme Sayısı                             | 6.936  |
| Grup Çalışmalarına Katılanların Sayısı                      | 24.382 |
| Paylaşılan Doküman Sayısı                                   | 5.473  |
| Yapılan Sevk ve Yönlendirme Sayısı                          | 1.740  |

**Kaynak:** Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü

6 Şubat sonrasında birçok sivil toplum kuruluşu doğrudan kendi imkânlarıyla veya ulusal veya uluslararası kurum ve kuruluşların desteklediği projeler aracılığıyla deprem bölgesindeki diğer illerde olduğu gibi Malatya’da da psikososyal destek faaliyeti yürütmüştür. Bu kuruluşlardan bazıları faaliyetlerini kurdukları psikososyal destek merkezleri üzerinden yürütmekte iken bazıları sahada yaptıkları görüşmeler aracılığıyla faaliyetlerini sürdürmüştür. Ancak sivil toplum kuruluşlarının kurduğu psikososyal destek merkezi sayısı ile bu merkezlerde sunulan hizmetlere dair sağlıklı veriye ulaşmak zor olsa da, öne çıkan bazı dernekler ile faaliyetlerinden bahsedilebilir.

Depremi ilk anından itibaren birçok sivil toplum kuruluşu ihtiyaç duyulan pek çok alanda faaliyet yürütmüştür. Birçok sivil toplum kuruluşu da depremzedelere yönelik psikososyal destek faaliyeti yürütmüştür. Malatya Ya Şam Derneği uluslararası kuruluşlar tarafından fonlanan projeler kapsamında risk altındaki çocuklar ve ebeveynlerine yönelik dernek binasında ve bazı okullarda on haftalık düzenli psikososyal destek hizmeti sunmuştur. Risk altındaki çocuklar ile ebeveynlerinden oluşan toplam 459 kişi bu hizmetten yararlanmıştır. Ayrıca konteyner kentler ile önceden haritalandırılmış mahallelerde ve kırsal alanlarda psikososyal destek servisi sunulan mobil araçla tek seferlik ve tek oturumluk grup faaliyetleri düzenlenmiş ve bu hizmetten de toplamda 888 kişi yararlanmıştır.

Hayat Kimya il merkezi Samanköy mevkiinde yer alan konteyner kentte yaşayanlara psikososyal destek hizmeti vermek amacıyla Hacettepe Üniversitesi ile işbirliği yaparak Hayat İyi Yaşam Merkezi adı verilen mini bir kampüs kurmuştur. Bu merkezde deprem sonrası bir yıllık süreçte yaklaşık on beş bin kişiye hizmet verilmiştir.

Türk Psikologlar Derneği’nin oluşturduğu Deprem Psikososyal Dayanışma Ağı (DEPSDA) aracılığıyla birçok uzmanın deprem bölgesinde hizmet vermesine aracılık etmiştir. İnönü Üniversitesi Malatya Teknopark’ta kurulan konteyner kentte on altı konteynerin yer aldığı Nefes Psikososyal Destek ve Yaşam Merkezi kurulmuş üç psikolog tarafından afetzedelere psikososyal destek verilmiştir.

## 2. Deprem Sonrası Psikolojik İlk Yardım Sürecinin Değerlendirilmesi

- 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremler şiddeti ve sonuçları açısından çok büyük bir afet olduğundan deprem bölgesindeki yaşam koşulları üzerinde ciddi bir zorluk oluşturmuştur. Bu nedenle bölgedeki öğretmenlerin psikolojik ilk yardım desteğine adapte olması gecikmiştir. Bölgedeki öğretmenler de depremde olduğu için öncelikle kendileri ve ailelerinin güvenliğini sağlamaya yönelmiştir. Sonrasında ise imkânlar dâhilinde ve gönüllülük esasına bağlı olarak çalışmalara katılmışlardır. Psikolojik ilk yardım süreci psikolojik iyileştirme anlamı taşımasa da afet sonrası süreçte büyük bir önem arz etmektedir.
- Afetler sonrasında herkesin ihtiyaç duyduğu ve öncelikli bir durumu ifade eden psikolojik ilk yardım durumu, kişiye güvenli bir barınma alanının oluşturulması, gıda ve beslenme ihtiyaçlarının karşılanması ve sevdikleri veya tanıdıklarıyla bağlantıların kurulması gibi önceliklere karşılık gelmektedir. Deprem sonrası bunların karşılanması psikolojik ilk yardıma karşılık gelmektedir. Psikolojik ilk yardım psikolojik tedavi değildir. Psikolojik ilk yardım çalışmaları bir düzenleme ve dengeleme sürecidir. Bireyi sorun yaşadığı sorunlu alandan uzaklaştırmak suretiyle destekleyici bir yaklaşımı içermektedir. Psikolojik ilk yardım çalışmaları gerek bölgeden gerekse ülkenin farklı coğrafyalarından gelen gönüllüler veya deprem bölgesinde görevlendirilen kamu personeli aracılığıyla sürdürülmeye çalışılmıştır. Depremler sonrası psikolojik ilk yardım öncelikli olarak konteyner kentlerde ve çadırlarda verilmiştir. Deprem dördüncü gününden itibaren psikolojik ilk yardım çalışmaları başlamıştır.
- Psikolojik ilk yardım çalışmaları herkesin depremde olması nedeniyle depremin ilk günlerinde sağlıklı, planlı ve koordineli şekilde yürütülemediği. Deprem sonrasında olumsuz hava koşulları ve yıkımın büyüklüğü ile birçok depremeden köylere, bağ evlerine ve farklı illere gitmesi gönüllüler ile görevlilerin psikolojik ilk yardıma ihtiyaç duyan insanlara ulaşmasını zorlaştırmıştır.
- Deprem sonrası süreçte özellikle sosyal medya üzerinden yapılan ve gönderilen yardımlara ilişkin asılsız bilgilerin paylaşılması durumu, psikolojik ilk yardım çalışmalarının yetersiz kaldığı izlenimi oluşturmuştur.

- Büyük bir afet olduğu için yardım ekiplerinin ilk günlerde psikolojik ilk yardım için ihtiyaç duyulan malzemelere ulaşmakta zorlanmıştır.
- Psikolojik ilk yardım süreci afet süreç yönetiminin ilk adımlarından biri olduğu için bu sürecin sağlıklı şekilde ilerlemesi, daha sonra yaşanacak süreçlerin de kolaylaşmasına katkı sağlayacaktır.
- Psikolojik ilk yardım çalışmalarının ön adımını dinleme oluşturmaktadır. Dinleme çalışmalarıyla bireylerin ihtiyaçları belirlenmektedir. Dolayısıyla bu ihtiyaçların karşılanmasında herkes sürecin paydaşı olarak yer alabilmektedir.
- İnsanların afet sürecinde birbirleriyle görüşmeleri, yardım yapmaları ve sarılmaları bile psikolojik ilk yardım faaliyeti kapsamında değerlendirilebilir.
- Çocukların psikolojik ilk yardım süreçleri yetişkinlere göre daha öncelikli ve basittir. Çocuklar ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra oyunlarla desteklenmelidir.
- Psikolojik ilk yardım çalışmalarını yapacak bireylerin veya ekibin, deprem sonrası yaşanan ortamda psikolojik açıdan güçlü, sağlam ve hazırlıklı olması gerekmektedir.
- Eğitim müfredatına psikolojik ilk yardım konularının ve uygulama programlarının eklenmesi oldukça önemlidir.
- Psikolojik ilk yardım sürecini gerçekleştirilmesi konusunda eğitim programlarının, seminerlerin düzenlenmesi, yaygınlaştırılması ayrıca koordinasyon ve iletişimin sağlanması toplumun her birimine ulaşımı kolaylaştıracaktır.

### 3. Okullarda Psikososyal Desteğin Planlanma Sürecinin Değerlendirilmesi

- 6 Şubat 2023 tarihi sonrasında Malatya’da görev yapan idari görevi bulunmayan öğretmenlerin büyük bir bölümü 24 Nisan 2023 tarihinde eğitim öğretim başlayana kadar şehir dışında ikamet etmiştir. Psikososyal destek çalışmaları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 24 Nisan 2023 tarihinde okulların açılmasından sonra 1 Haziran 2023 tarihine kadar sürdürülmüştür. Bu süre zarfında psikososyal destek çalışmalarına katılanların önemli bir kısmını şehir dışından sürece gönüllü bir şekilde dâhil olan öğretmenler oluşturmuştur. Şehir dışından gelen ve deprem yaşamamış gönüllü öğretmenlerin çalışmaları psikososyal destek bakımından önemli katkılar sağlamıştır.
- Psikososyal destek, koruma, önleme ve krize müdahale şeklinde gerçekleşmektedir. Psikososyal destek psikolojik ilk yardımın devamı niteliğindedir. Ancak verilen desteğin niceliksel yapısından daha çok niteliksel yapısının ön plana çıkması gerekmektedir. Başarılı bir psikososyal destek sürecinde gönüllülük önemli olduğundan psikososyal desteğin verimliliği de büyük ölçüde gönüllülüğe bağlıdır.
- Okullarda psikososyal müdahale ekipleri hali hazırda mevcuttur. Ancak ekibin sorumlu olduğu görevi bilmesi ve yerine getirmesi süreci kolaylaştıracak etkenlerdendir.
- Afet sonrasında birçok bireyde travma sonrası stres bozuklukları görülmüştür. Bu etkiler depremi yaşayan öğretmenler de yoğun şekilde ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla öncelikle depremzede öğretmenlerin psikososyal destek alması gerekmektedir. Bu bağlamda psikososyal destek ekibini oluşturan öğretmenlerin öncelikle bu destek ve eğitimlere kendileri ihtiyaç duymaktadır. Nitekim psikososyal desteğin sunulması için desteği sunacak ekibin kendilerinin psikolojik sorunlarını aşması beklenmektedir.
- Deprem sonrası oluşan bilgi kirliliği travma sonrası stres bozukluğunun yaşanmasına yol açmıştır.
- Öğretmen, öğrenci ve velilerin psikososyal destek sürecinde kapsamlı bir psikoeğitimden geçirilmesi destek sürecinin ilerlemesini kolaylaştıracaktır. Veliye ulaşılabilirlik konusu psikososyal desteğin önemli bir boyutunu

oluşturmaktadır. Veli ve okul arasında ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve sorunların aşılması gerekmektedir.

- Kamu spotlarının oluşturulmasıyla medya yoluyla herkese ulaşılması ve desteğin sürekliliğinin sağlanması psikososyal destek sürecinin önemli bir parçasıdır.
- Deprem sonrasında okullar açıldığında öğretmenlerin psikolojik destek vermekte yetersiz kaldığı ve bu hususta öğretmenlerin konunun uzmanları tarafından desteklenmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Deprem sonrası afet psikolojisinin yönetiminde öğretmenlerin de bilgilendirilmesi önemlidir. Çünkü öğrencilerle kurulacak yanlış veya eksik bir iletişim öğrencilerin psikolojisini olumsuz yönde etkileyebilir.
- Kurum içi eğitimlere katılımcıların yeterli ilgiyi göstermediği bilinmektedir. Kurum içi eğitimlere katılımcıların yeterli ilgiyi göstermemesi ile ilgili kurum içi eğitimlerin başka bir okuldan veya üniversiteden gelen eğitimciler tarafından gerçekleştirilmesi katılımcıların ilgisini artırabilir.
- Milli Eğitim Bakanlığı rehberlik ve psikolojik danışmanlık yıllık planları için “psikolojik sağlamlığı” genel hedef olarak belirlemiştir. Psikolojik sağlamlığı önleyici hizmetler şeklinde yerine getirmek oldukça önemlidir. Bu kapsamda sorunlar ortaya çıkmadan öncesinde eğitimlerin yapılması gerekmektedir.
- Niteliksel açıdan güçlendirilmiş bir psikososyal desteğin planlanması gerekmektedir. Bunun için öğretmenlere, öğrencilere ve velilere belirli gün ve saatlerde psikososyal destek verilmesi, bu desteklerin ders planlanmasıyla çakışmaması gerekmektedir.
- İnsanların psikososyal desteğe yönelik ön yargılarının ön yargıları bulunabilir. Psikolojik destek konusunda özendirici çalışmalara ihtiyaç vardır. Psikososyal destek planlamalarının okul dersleriyle çakışmaması ve özel alanlar oluşturularak yapılması daha faydalı olacaktır.
- Okullar çok büyük oranda ders programları ve müfredat üzerine odaklandığı için müfredat dışı bir uygulamayı veya programı bu sürecin içine dâhil edilmesi oldukça zor olmaktadır. Okulun ders ve müfredat odaklı olması aynı zamanda öğretmenlerin ders dışı etkinliklere yönelik isteklerini de azaltmaktadır. Eğitim sisteminde okulu ders ve müfredat odaklı olmaktan çıkaracak ve ders dışı etkinliklere yönelik daha esnek bir yapıya ihtiyaç duyulmaktadır.

- Travma yaşantısından sonra hayata daha çabuk uyum sağlayabilmek için afet sonrası yaşanabilecek sorunlara yönelik önleyici tedbir eğitimlerinin verilmesini gerektirmektedir. Okullarda psikososyal destek ekibinin eğitimi konusundaki verilen eğitimlerin niteliği incelenmeli ve gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- Okul idarelerine yönelik psikososyal destek vb. yapılan bilgilendirme eğitimlerinin önemli bir yeri vardır. nk okul idarelerinin uygulama açısından süreci kolaylaştırıcı veya zorlaştırıcı bir etki oluşturabilmektedir.
- Öğretmenlerin kendi aralarındaki ilişkilerinin ve iletişimlerinin eksikliği de psikososyal destek sürecinin planlanması ve uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Öğretmenlerin işlevselliğini ön plana çıkaracak bir psikososyal destek eğitim süreci olması gerekmektedir.
- Psikososyal destek sürecinde sorumluluk ve yetki çatışmasının varlığı, psikososyal destek sürecinin verimliliğini düşürmektedir. Programların tepeden inmece bir anlayışla okullarda uygulanmasının istenmesi, öğretmenlerin plan ve programlarını zorlamaktadır. Yılın başında bu planların yapılması süreci kolaylaştıracaktır.
- Okullardaki psikolojik danışman/rehber ğretmen sayısının yetersizdir. Özellikle göçmen/mülteci öğrencilerin bulunduğu okullarda psikososyal destek süreci dil sorunundan dolayı daha da zordur. Deprem sonrasında yaşanılan travmanın etkisini azaltmak için rehber öğretmenlerin sayısının artırılması oldukça önemlidir.

#### 4. Afet Sonrası Çocuk Ruh Sağlığını Koruma Çalışmaları ve Çocuklarla Etkileşim Sürecinin Değerlendirilmesi

- Afet sonrası çocuklarda travmanın olup olmaması müdahalenin boyutunu ve sürecini değiştirmektedir. Uzmanlar tarafından durum tespit çalışmasının yapılması önem arz etmektedir. Psikolojik açıdan bir değerlendirme neticesinde hangi öğrenci grubu psikolojik olarak hangi düzeyde etkilendiğinin belirlenmesi ve bu noktada adımların atılması gerekmektedir. Örneğin; aileden birini ya da arkadaşını kaybetmiş olanlar, destekleyici olmayan ya da şiddetin yer aldığı bir aile ortamında bulunanlar, afete bağlı olarak ciddi bir yaralanma geçirenler, başkaları hakkında endişe duyan onların yardımına koşan fakat kendi duygularından söz etmeyenler, çok çabuk duygusal tepki gösterenler gibi gruplandırılmalıdır. Değerlendirme sonuçlarına göre hem bakanlık bünyesinde hem de yerel yönetimlerden destek alınarak bu konuda sosyal etkinlikler ve psikodestek hizmetleri sunulması önerilebilir. Uzun bir dönem geçmesine rağmen bazı öğrencilerde travma sonrası stres bozukluğu oluşabilmektedir. Bu bağlamda risk grupları oluşturulup bu gruplara yönelik psikolojik destek çalışmaları planlanabilir.
- Böylesine büyük afetler sonrasında çocukların travmalar yaşaması normal bir süreçtir. Öğrencilerin hiçbir şey olmamış gibi yaşamalarını beklememek gerekir. Ancak bu stres bozukluğunun zamanla azalmaması halinde ciddi sorunlar ortaya çıkabilir. Deprem travması ve acıları tazeyken depreme dair bilgilerin toplanması sırasında öğrencilerden depremde kaybettikleri yakınlarının bilgilerinin detaylı şekilde sorarak toplanması öğrencilerin travmayı aşma sürecini olumsuz etkilemektedir.
- Çocuklarla etkileşim sırasında doğru iletişim tekniklerini kullanmak oldukça önemlidir. Çocuklarla konuşurken olumsuz bir dil kullanımının azaltılması oldukça önemlidir. Olumsuz dil kullanımı belki o an duygudaşlık meydana getirirse de sonuçta olumsuz bir atmosfer meydana getirmektedir.
- Duyguların ve dilin kullanımı açısından öğretmenlerin eğitimi, velilerin ve öğrencilerin birlikte gelişimine yardımcı olacaktır. Öğretmenler ve öğrenciler arasındaki ilişkilerin ve etkileşimlerin artırılarak geliştirilmesi gerekmektedir.



Öğretmen, öğrenci ve velilerin de sürece dahil edileceği etkinliklerin gerçekleştirilmesi ve daha fazla zaman ayrılması önemlidir.

- Deprem sonrasında öğretmenler öğrencileriyle duygudaşlıklar oluşturabilmelidirler. Afet korkusunun normal olduğu herkesin korkabileceği ve benzer duygular taşıyabileceği aktarılmalıdır. Çocuklarda altına kaçırma sorunları, duyguları ifade edememeyle yakın ilişkilidir. Deprem sonrasında sıklıkla görülen bu sorunlar, aynı zamanda çocukların rutinlerinin bozulmasıyla da yakın ilişkilidir.
- Çocukların afet ile ilgili duygularını ifade etmelerinin afet sonrası süreçte psikolojik durumlarına olumlu katkılar sağladığı ve çevresindeki insanları da afet döneminde rahatlatıcı etki oluşturabildiği gözlemlenmiştir.
- Afet sonrası çocuklarda fiziki bir yaralanma veya herhangi bir uzuv kaybının olup olmadığının bilinmesi oldukça önemlidir. Fiziksel bir kontrolün ardından psikolojik bir kontrol sürecinin başlaması gerekmektedir.
- 6-12 yaş aralığındaki çocuklarda çaresizlik, ayrılma korkusu, kâbus görme, yalnız kalamama, dikkatini toplayamama vb. birçok sorunun olduğu görülmektedir. Bu sorunlara bütüncül bir yaklaşımın geliştirilmesi gerekmektedir.
- Temel ihtiyaçların karşılanması çocukların ruh sağlığının korunmasında önceliklidir. Temel ihtiyaçların karşılanmadığı bir çocuğun psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak zor olacaktır.
- Çocuklarla eğitim sürecinin en etkili yollarından biri oyundur. Oyunla birlikte çocukların bilişsel ve duygusal yapılarının düzeltilmesi ve mesajların aktarılması önemlidir. Oyun terapileri çocuklara bireysel olarak sunulan ve uzun süren bir yöntemdir. Bu sebeple deprem travması gibi acil bir durumda ilk olarak işe koşulacak bir yöntem olarak ele alınmamalıdır. Ancak orta ve uzun vadede travmanın etkilerini göstermeye devam eden öğrenciler için faydalı bir yöntemdir. Okullardaki psikolojik danışmanlara bu eğitimin verilmesi, öğrencilere yardımcı olabilmeleri açısından önemlidir.
- Çocukların teknolojiye yönelik bağımlılık durumları onlarla iletişime geçiş sürecini zorlaştırdığı gibi çocukların medyada afet ve deprem videolarına sürekli olarak maruz kalmaları içinde buldukları durumdan çıkamamalarına neden

olmaktadır. Afet sonrasında çocukların sosyal medyadan uzak tutulması tekrar tekrar aynı duyguları yaşamasını önleyecektir.

- Deprem sürekli gündemde olması ve deprem uygulama programlarının varlığı, travma sonrası stres bozukluklarının devamına yol açmaktadır.
- Deprem sonrası yıkım çalışmalarının ve enkaz kaldırma sürecinin uzaması depremin etkilerinin ve görünürlüğünün devamına neden olmakta ve çocukların psikolojisini olumsuz yönde etkilemektedir. Yıkımların sürekli olarak devam etmesi, hayatın normale dönüşünü engelleyen en önemli sorunlardan başında gelmektedir. Yıkım alanlarının etrafının paneller, dikkatleri farklı yöne çekecek reklam panoları, doğaya dair güzel fotoğraflarla kapatılması depremin yıkıcı görüntülerinin ortadan kaldırmasını sağlayacak ve ruh sağlığını destekleyici faktörlerdendir.
- Farklı yaş gruplarında bulunan çocukların afet sonrası dönemi farklı şekillerde yaşadığı için her yaş grubu için ayrı bir çalışma yaklaşımının geliştirilmesi gerekmektedir. Etkileşimin, iletişimin ve dilin buna göre ayarlanması gerekmektedir. Özellikle göçmen ve mülteci çocukların yoğun olduğu okullar için de bu durum geçerlidir.
- Travma sonrasında yapılacak çalışmaların niteliğini artırmak amacıyla okul psikolojik danışmanlarına yönelik yapılacak Göz Hareketleri ile Duyarsızlaştırma ve Yeniden İşleme Tekniği (EMDR) ve Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT) eğitimleri sürece katkı sağlayacaktır.
- Deprem sonrası özellikle göçmenlerde ve ergenlerde yasaklı madde kullanımında artış gözlemlendiği görülmektedir. Buna yönelik tedbirler alınmalı ve çalışmalar yapılmalıdır.
- Okullarda psikolojik danışmana erişebilirlik ve ulaşılabilirliğin kolaylaştırılması gerekmektedir. Böylelikle öğrencilerin ruh sağlığının iyileşme sürecine katkıda bulunacaktır.
- Çocukların ruh sağlığı açısından yetişkinlerin davranışları ve yaklaşımları ön plana çıkmaktadır. Çünkü çocukların yetişkinleri gözlemlemesi ve etrafını izlemesi durumu ebeveynlerin afet anı ve sonrası davranışlarını önemli hale getirmektedir.

## 5. Depremden Sonra Okula Dönüş Sürecinin Değerlendirilmesi

- Afet sonrası dönemde normalleşme sürecinin en iyi yollarından biri okulların açılmasıyla gerçekleştirilmiştir. Okullar çocukların sosyalleştiği alanlardır. Problemlerin konuşulduğu ve paylaşıldığı alanlar olarak okullar, çocukların kendi yaş gruplarıyla bir arada vakit geçirmelerine imkân sağlarken travmaların atlatılmasını da kolaylaştırmaktadır. Okul süreci aynı zamanda çocukların rutinlerini yeniden kazanmasına yardımcı olmaktadır. Çocuklar okulda duygularını rahatça ifade edebilmelidir.
- Deprem sürecinde akademik olarak en çok etkilenen sınav yılında olan öğrenciler olmuştur. Sınav yılında olan öğrenciler sağlıklı çalışma alanı bulamadıkları için stres ve kaygı problemleri yaşamışlardır. Buna ek olarak yıkımların devam ettiği sokaklarda okula ulaşım ve güvenlik problemi de öğrenci ve aileleri kaygılandıran önemli sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmıştır.
- Okula dönüş süreci çocuklar ve anne-babalar için oldukça önemlidir. Okula dönüşte dikkat edilmesi gereken hususlardan biri okulların deprem ve diğer konular açısından en güvenilir alanlardan biri olduğu vurgusunun yapılması gerekmektedir. Okul binalarının güvenliğine yönelik (hasar tespiti vb.) bilgilendirmelerin öğretmenlere, velilere ve öğrencilere yapılması gerekmektedir. Okulun verdiği güven ve okula gönderme durumu herkes için güven ve bağımsız zaman geçirme ortamı oluşturmaktadır. Çocukların okula devam etmeme durumuyla ilgili olarak okulların hasar durumları çocukların ve ailelerin kaygılarını artırıcı faktörlerden birini oluşturmaktadır.
- Deprem sonrası süreçte aileler konteynerlere sıkışmış ve yaşam alanları daralmış bir durumda hayatlarına devam etmekteydiler. Dolayısıyla okulların açılmasını aileler ve çocuklar da istemişlerdir.
- Deprem sonrasında bazı okulların hasar görmesi sebebiyle öğrenciler kendi okullarına dönememiştir. Bu durum çocukların oryantasyon sürecini olumsuz etkilemiş ancak yine de okul süreci içerisinde aşılmaya çalışılmaktadır.
- İkili eğitime geçilmesi durumu bağımsız zaman geçirme ortamını engelleyen ve sosyal faaliyetleri önleyen en önemli sorunların başında gelmektedir. Yeni okul

binalarının yapılmasıyla ikili eğitim uygulamalarının azaltılması oldukça önemlidir.

- Okullarda tatbikatların düzenli ve sistemli hale getirilmesi, planlamaların yapılması yaşanabilecek artışlarda okulun güvenliği ve öğrenci sağlığı için oldukça önemlidir.
- Mülteci ve göçmen çocuklarla ilgili olarak genel yetersizlikler dezavantajlı durumlarından dolayı daha fazla mağdur olmalarına neden olmaktadır.
- Okulların açılması ve okula dönüş süreci psikolojik iyi oluş hali açısından önem arz etmektedir. Ancak bu noktada barınma sorunları çözülmeden öğretmenlerin çağrılması pek çok sorun ortaya çıkarmıştır. Okulların açılmasının istenilen faydayı sağlayabilmesi için öğretmenlerin temel güvenlik, barınma, beslenme gibi ihtiyaçlarının karşılanması çok önemlidir.
- Okulların yaşam alanları oluşturmasına imkânlar verilmelidir. Okullar sadece derslerin ve ödevlerin verildiği yerler değil, sosyal yaşamın devamının sağlandığı birimlerdir. Okullarda serbest saatlerin oluşturulması bu sürece katkı sağlayacaktır. Böylelikle çocukların okulu daha fazla sevmesi ve okula karşı duydukları isteğin artması sağlanabilir.

## 6. Deprem Sonrası Çocuklarda Psikolojik İyi Oluş Sürecinin Değerlendirilmesi

- İyi oluş kavramı bir insanın duygusal, bilişsel ve psikolojik açıdan daha iyi durumda olmasını ifade eden bir kavramdır. Temel olarak iyi hissetmek ve iyi işlevde bulunmak şeklinde de açıklayabiliriz. Çocukların çeşitli nedenlerle iyi oluş durumlarındaki gerilemelerinin yeniden desteklenerek yükseltilmesi çabasıdır. Çocuklara umutların aşılması psikolojik iyi oluşun en temel durumlarından biridir.
- Afet sonrası insanların rutinleri bozulmuştur. Bu noktada rutinelere geri dönüş ve yeni rutinlerin inşası psikolojik iyi oluş açısından kritik önem taşımaktadır. Psikolojik iyi oluş için okulların önemli bir işlevi bulunmaktadır. Deprem bölgesinde eğitimin başlaması da bu yönüyle psikolojik iyi oluş açısından önemli katkılar sağlamıştır. Ancak esas olarak rutinelere geri dönüş 2023 yılının eylül ayından itibaren görülmüştür. Eylül ayından sonraki süreç gözlemlendiğinde özellikle ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyindeki öğrencilerde deprem nedeniyle büyük problemle karşılaşılmasa da regresyon/gerileme olduğu yönünde görüşler ortaya konulmuştur.
- Deprem sonrası herkesin yaşadığı sürecin etki boyutunun değişikliği (yakının kaybetme-kaybetmeyen vb.) çocukların iyi oluş sürecini etkilemektedir.
- Şehirdeki enkaz ve yıkım çalışmalarının hızla sona erdirilmesi psikolojik iyi oluşa destek verecektir.
- Yakınlarını kaybetmiş, yas yaşayan kişilerin, kaybettikleri kişiler ile olan ilişkileri hakkında pişmanlıklarının bireysel psikolojik danışmalarla ele alınması psikolojik iyi oluşa destek olacaktır.
- Teknolojik araçların ve bağımlılığın psikolojik iyi oluş sürecine olumsuz etkileri bulunmaktadır.
- Afet sonrası ortaya çıkan genel durum çocukların imkânlarını ve potansiyellerini değerlendirebilmesi için engelleyici nedenler oluşturabilmektedir. Çocukların şehrin mevcut durumu ve geleceğine ilişkin düşüncesi de iyi oluş sürecini şekillendirmektedir.
- Afet sonrası süreç içinde ortaya çıkan travma ve stres bozukluğu başta olmak üzere psikolojik çöküntü halinin ortadan kaldırılması noktasında çeşitli eğitimler gerçekleştirilmelidir. Nitekim bazı öğrencilerde deprem sonrası süreçte stres ve

Öfke halinin arttığı görülmektedir. Kişiler/ğrenciler yaşadığı düzenin kaybı ve rutinlerin bozulmasının oluşturduğu stres ve öfke halinin arttığı görülmektedir. Buna ek olarak yıkımların devam etmesi ve toplumda herkesin bu kaotik durum hakkında konuşması ve geleceğe yönelik umutsuz manzaralar çizilmesi çocukların zihinlerinde gelecekte de sorunların çözülemeyeceğine yönelik bir umutsuzluk inşa etmektedir. Bu noktada çocukların farkındalıklarını arttırmaya yönelik psikolojik destek ve rehabilitasyon çalışmaları yapılmalıdır. Hayatın normalleşmesi ve yeni bir düzen kurulacağına yönelik umutları yeşertecek rehabilitasyon programları gerçekleştirilmelidir.

- Psikososyal desteklerin sürdürülmesi iyi oluş haline katkı sağlayacaktır.

## 7. Afet Sonrası Toparlanma Durumunun Değerlendirilmesi

- Psikolojik sağlamlık, travmalar ve krizleri aşabilme ve ayakta kalabilme çabası olarak değerlendirilebilir.
- Genç neslin yardım etme ve sorumluluk duyguları açısından afet döneminde yardım faaliyetlerinde bulunması afetin etkilerinin azaltılması ve sonraki süreçte toparlanma sürecine yardımcı olmuştur.
- Özellikle bulunduğumuz il Malatya için gerek sosyal medya gerekse haber kanallarında yaşanan deprem gerçeğinin tam anlamıyla anlatılmaması ve hafif düzeyde atlatmış gibi gösterilmesi toplum içerisinde olumsuz etki yaratmıştır. Malatyalı depremzedelerin de bu durumu gösterebilmek, yaşananların gösterilenden daha ağır ve acı olduğunu ispatlamak gibi bir çabaya girmesine sebebiyet vermiştir. Yine bu durum il genelinde unutmaya ve yeniden yaşama adapte olmaya değil, acıların hep ilk günkü kalmasına, travmatik durumların devam etmesine neden olmuştur.
- İyimser duygu ve düşüncelere sahip bireylerin toparlanma süreçlerinin hızlı olduğu kötümser ve umutsuz duygu ve düşüncelere sahip olanların ise toparlanma süreçlerinin daha yavaş gerçekleştiği görülmektedir.
- Dini inançları gereği şükretme, kabul etme durumu güçlü olan bireylerin toparlanma ve iyileşme süreçlerinin diğer bireylere oranla daha hızlı ilerleme kaydettiği görülmektedir.
- Afet sonrası toparlanma sürecimizde ele alınması gereken konulardan bir tanesi deprem sonrası süreçte yabancı düşmanlığının çocuklarda yükselmesi sorunudur. İnsanlar deprem gibi doğal afetler sonrasında devletten beklenti içine girmektedir. Bu beklenti karşılanmadığında ortaya çıkan öfke hali Türk vatandaşlarına yardım edilmediği ama Suriyelilere yardım edildiği gibi algılar ortaya çıkarmış ve yabancılara yönelik öfke ve tepki hali tetiklenmiştir. Ailelerin tepkiselliği çocukları da etkilemektedir. Bu durum sonucunda Türk vatandaşı çocuklarda Suriyeli çocuklara yönelik akran zorbalığı ortaya çıkmıştır.
- Bireylerin yaşam amaçları da bireysel toparlanma sürecine katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla bireylerin yaşam amaçlarının oluşturulması ve sürdürülmesinin sağlanması gerekmektedir.

- Baş etme becerilerinin artırılması noktasında da birtakım çalışmalar yapılmalıdır. Psikolojik danışman/rehber öğretmenlerin sivil toplum kuruluşlarından destek alabilmesi bu süreçte faydalı bir işleve sahip olabilir. Bu noktada yerel, ulusal ve uluslararası STK uzmanları ile Milli Eğitim Bakanlığı personelinin birlikte çalışabilmesi noktasında prosedürleri kolaylaştırarak birlikte çalışma imkânları yaratılması önemli iyileştirmeler yaratabilir.
- Sadece öğrencilere yönelik değil velilere yönelik psikososyal destek hizmetlerinin sunulması da önem arz etmektedir. Yakınlarını kaybeden velilere yönelik yas danışmanlığı hizmeti verilmelidir.
- Afet sonrası travma ve stres bozukluğu madde bağımlılığına yol açabilir. Bu noktada sigara vb. alışkanlıklar başta olmak üzere pek çok bağımlılık hem öğrenciler hem de vatandaşlar için büyük bir risk oluşturmaktadır. Bu noktada da rehabilitasyon adımlarının atılması gerekmektedir.
- Psikolojik danışman/rehber öğretmen ve psikologların çalışma alanlarında istihdam yetersizliği de katılımcılar tarafından belirtilen bir sorundur. Bu noktada yeterli istihdamın sağlanması psikolojik destek çalışmalarının daha etkili yürütülmesinin önünü açabilir.
- Afet sonrası toparlanma sürecinde çocukların anlatılarının ve taleplerinin aile ortamında ebeveynler ve okullarda öğretmenler tarafından dinlenmesi ve önemsenmesi oldukça önemlidir.
- Aile bireyleri ve arkadaş grupları arasında birlikteliklerin ve dayanışmanın oluşturulması sağlanması, yakınlık ve şefkat duygularının aktarılmasına pozitif katkı sağlayacaktır. Toplumsal olarak yardımlaşma ve aidiyet duyguları yüksek bir toplum olmanın da vermiş olduğu özellikler toparlanma sürecine olumlu katkılar sağlamaktadır.
- Medyada doğru bilginin verilmesi toplumun toparlanması açısından oldukça önemlidir.
- Kişinin özgüvenini ve yeterlilik duygusunun beslenmesi gerekmektedir. Bireylerin güçlü yönlerinin ortaya çıkarılması, afet sonrasındaki birçok olumsuz sürecin üstesinden gelinebileceği inancını tazeleyecektir.
- Olumsuz yaşantıların etkisinin azaltılması için olumlu deneyimlerin artırılması ve topluma aktarılması gerekmektedir.



- Bireylerin yaşama katkı sağlayabildiği duygusu ve izlenimini vermek toparlanma sürecine pozitif yönlü katkı vermektedir.
- Bireylerin toparlanma sürecinin sağlıklı şekilde atlatılması, zorluklardan güçlenerek çıkılması daha iyi bir duygu durumuna sahip bir toplum yapısının ortaya çıkmasına katkı sağlayabilir.
- Ebeveynlerin ve öğretmenlerin süreç yönetimi çocukların toparlanma sürecine katkı sağlayacaktır.
- Toparlanma sürecine ilişkin bir iletişim ve koordinasyon sisteminin oluşturulması önemlidir. Bireylerin birbirleriyle olan yardım faaliyetleri karşılıklı iyi oluş halini fiziksel ve psikolojik olarak desteklemektedir.

## 8. Deprem Sonrası Akademik Başarı/sızlık Durumunun Değerlendirilmesi

- Deprem sonrası mevcut durum açısından ilköğretim seviyesinde akademik başarının normal bir seyirde olduğu görülmektedir. Ancak özellikle dezavantajlı ailelerin çocuklarında temel kazanımlarda gerileme görülmüştür.
- Lise ve üniversite seviyesinde ise hayata yeniden başlama düşüncesinin oluşması, öğrencilerin akademik başarısına destek olmaktadır. Diğer taraftan ise bazı öğrencilerde dikkatini toparlamada yaşadığı güçlükler onun başarısız olmasına neden olmaktadır.
- Bireylerin yaşadığı afet sonrası karşılaştığı maddi/manevi kayıplara karşı akademik başarıya yönelik bir yönelim duygusu meydana gelmektedir. Kişinin yüklediği anlam durumu bireysel akademik başarısını etkilemektedir.
- Deprem sonrası süreçte akademik başarısızlığın okula devamsızlıklarla birlikte arttığı görülmektedir. Aslında pandemi döneminde başlayan bir süreç olmasına rağmen devamsızlık durumu deprem sonrası normalleşmeye başlamıştır.
- Daha fazla dersin akademik başarıyı artırması afet sonrası dönemlerde bireysel psikolojinin toparlanmasına bağlıdır. Dersin fazlalığından ziyade öğrenciye ihtiyaçları noktasında hitap etmesi daha fazla önem arz etmektedir. Örneğin, deprem sonrası ikili eğitime bağlı olarak düşürülen ders süresi özellikle ilköğretim düzeyinde yeterli gelmemektedir. Yıkılan okulların olması sebebiyle dersliklerdeki öğrenci sayısı artış göstermiş ve verilen 30 dakikalık süre öğrenme için yetersiz kalmıştır. Bir öğretmen bir öğrenciye 1 dakika dahi ayıramaz olmuştur. Aynı zamanda müfredatın yetiştirilecek olması sebebiyle hızlı hareket edilmiş ve bu da öğrenemeyen öğrenci ve ailelerde kaygı ve yetersizlik durumunu ortaya çıkarmıştır.
- Konteynerlerde yaşayan öğrencilerin ders çalışma imkânı ve alanlarının olmaması (bağımsız alanının ders çalışma alanının bulunmaması) akademik başarı durumunu olumsuz etkilemektedir.
- Öğrencilerin başarıya yönelik motivasyonunun sağlanması, artırılması ve sürdürülmesi gerekmektedir.
- Mutluluk ve başarı birbiriyle yakın ilişkilidir. Ancak okulların akademik yapısı çocukların mutluluğunu geri plana atmaktadır. Bu sebeple okullarda mutluluk ve başarı arasındaki ilişkiyi dikkate alan yeni bir yapıya ihtiyaç vardır.

- Okulların yıkılması ve şehirde yaşam alanlarının azalması sonrası şehirde kütüphanecilik anlayışının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için çalışmalar yapılmalıdır. Özellikle konteyner kentlerde bağımsız ders çalışma alanlarının, kütüphanelerin oluşturulması gerekmektedir.

## 9. Genel Değerlendirme ve Sonuç

Depremler, doğanın kaçınılmaz bir parçasıdır ve bunlar ne zaman meydana geleceğini önceden bilmek mümkün değildir. Ancak, bu kaçınılmaz doğa olaylarının yol açabileceği yıkımın boyutu, insanların bu duruma hazırlıklı olup olmamalarına büyük ölçüde bağlıdır. Deprem öncesi alınması gereken önlemler arasında, binaların depreme dayanıklı şekilde inşa edilmesi, afet bilincinin artırılması ve acil durum tatbikatlarının düzenli olarak yapılması yer alır. Ayrıca, kritik altyapıların güçlendirilmesi ve acil servislerin depreme hazır hale getirilmesi, olası bir depremde can ve mal kaybını minimize etmek için elzemdir. Bu tür önlemler, toplumların depreme karşı daha dirençli hale gelmesine ve afet anında daha hızlı ve etkili bir şekilde müdahale edilmesine olanak sağlar.

Deprem sonrasında ise hızlı ve koordineli bir iyileştirme süreci hayati önem taşır. Afetin hemen ardından zarar gören altyapının onarılması, geçici barınma çözümlerinin sağlanması ve psikososyal destek hizmetlerinin aktif bir şekilde sunulması gerekmektedir. Aynı zamanda, yaşanan depremlerden alınacak derslerle, gelecekteki afetlere karşı daha iyi hazırlıklı olmak adına politikaların gözden geçirilmesi ve güncellenmesi şarttır. Toplumun tüm kesimlerini kapsayacak şekilde bilgilendirme ve eğitim programlarının artırılması, her bireyin afet anında ne yapması gerektiğini bilmesini sağlar ve panikle hareket etme riskini azaltır. Bu çabalar, depremlerin kaçınılmaz olmasına karşın, onların yarattığı hasarı azaltabilir ve toplumları gelecekteki sarsıntılara karşı daha güçlü kılar.

Afet Sonrası Eğitim Psikolojisi ve Rehberlik Çalıştayı raporu, 2023 yılında Türkiye'nin çeşitli illerinde meydana gelen büyük depremler sonrasında ortaya çıkan psikolojik ve eğitsel sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini derinlemesine ele almaktadır. Depremin fiziksel ve psikolojik yıkımının yanı sıra, eğitim sistemi üzerindeki etkileri, öğrenciler, öğretmenler ve genel nüfus üzerindeki psikososyal sonuçlar dikkatle incelenmiştir.

Depremin ardından Malatya ve çevre illerdeki öğrencilerin ve öğretmenlerin karşılaştığı zorluklar, hasar gören eğitim altyapısı ve okulların durumu, öğretmen ve öğrenci kayıpları, öğretim süreçlerinde meydana gelen aksamalar ve bu bağlamda yapılan müdahaleler raporda yer almaktadır. Özellikle, psikolojik ilk yardım, psikososyal destek mekanizmaları ve çocukların ruh sağlığını koruma çalışmaları hakkında kapsamlı bilgiler

verilmiştir. Bununla birlikte, travma sonrası stres bozukluğu, öğrenci ve öğretmenlerin psikolojik iyi oluşunun nasıl desteklenebileceği üzerine stratejiler geliştirilmiştir.

Sonuç olarak, bu çalıştay ve rapor, deprem sonrası eğitim ve psikoloji alanlarında karşılaşılan acil sorunlara dikkat çekmekle kalmayıp, bu sorunların üstesinden gelmek için gerekli adımları belirlemiştir. Ayrıca, afetin eğitim üzerindeki uzun vadeli etkilerini azaltmak için yapılması gereken düzenlemeler ve geliştirilmesi gereken destek sistemleri vurgulanmıştır. Depremin bıraktığı derin izleri onarmak ve toplumun daha sağlam bir yapıya kavuşması için önerilen çözümler, ileride benzer afetlerle karşılaşıldığında daha hazırlıklı olunmasına katkıda bulunacak niteliktedir. Bu tür çalışmaların devamının, afet yönetimi ve kriz müdahalesinde büyük önem taşıdığı açıktır.



Bilgi Yolu Eğitim Kültür ve Sosyal Araştırmalar Merkezi  
Path of Knowledge Center For Education, Culture and Social Studies  
مركز "طريق العلم" للتعليم والثقافة والبحوث الاجتماعية

